

Zpráva o činnosti České limnologické společnosti za období 2018-2020

Organizace ČLS

Česká limnologická společnost, z.s., vykazuje dlouhodobý mírný nárůst členské základny. K datu 1.1.2018 bylo v ČLS registrováno **204 členů**, v roce 2020 jich bylo **230**. Činnost společnosti řídil Výbor ČLS, zvolený Valným shromážděním členů ČLS dne 26. června 2018 v Příchovicích u Kořenova.

Výbor společnosti pracoval ve složení: Petr Znachor (předseda), Jolana Tátosová (vědecký tajemník), Michal Šorf (hospodář), Veronika Sacherová (redakce LimNo a internetových stránek ČLS), Jindřich Duras (matrika do září 2020), Jan Špaček (matrika od září 2020) a Martin Rulík. Výbor ČLS se během funkčního období scházel pravidelně čtyřikrát ročně, nicméně vlivem restriktivních opatření v souvislosti s pandemií COVID-19 od poloviny roku 2020 probíhaly jeho schůzky především formou videokonferencí a aktuální agenda byla řešena prostřednictvím e-mailové komunikace.

Revizní komise pracovala ve složení: Libor Pechar (předseda), Jan Potužák, Zuzana Hořická, Martin Černý a Vít Syrovátka. Pro potřeby řešení specifické problematiky jsou v rámci ČLS ustaveny čtyři odborné skupiny: Tekoucí vody (předseda M. Rulík), Zooplankton (předseda I. Přikryl), Rybářství a ichtyologie (předseda J.Kubečka) a Rybníky (předseda J. Vrba).

Vzájemná komunikace, informační systém

Aby bylo dosaženo plnění jednoho z cílů definovaného čl. 1 a čl. 4 Stanov ČLS, t.j. rozvoj a zvyšování úrovně limnologie, šíření nových poznatků do praxe, poskytování pomoci členům atd., je v současnosti používáno několik informačních kanálů. Důležité informace, které elektronicky dorazí na adresu společnosti jsou přeposílány členské základně, ačkoli si je Výbor vědom, že jen malá část je relevantní pro všechny.

Další informační platformu představují **internetové stránky ČLS** na adrese www.limnospol.cz, které umožňují přímou interaktivní komunikaci mezi Výborem a členskou základnou. Kromě zpráv o činnosti a hospodaření je možné na webových stránkách nalézt také zápisy z jednání Výboru či elektronickou verzi Limnologických novin. Součástí stránek je i interní databáze členů, která členům přímo umožňuje např. aktualizovat své údaje, zjistit stav placení příspěvků či vyhledat kontaktní údaje na některého z členů, to vše s ohledem na Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Vzhledem k již zastaralému grafickému vzhledu internetových stránek společnosti v současnosti vyvstává potřeba jejich aktualizace, která se pravděpodobně uskuteční v následujícím tříletém období.

Za zvážení stojí také zintenzivnění propagace společnosti na sociálních sítích (zejména Instagram, případně i další jako např. Youtube nebo Twitter), která se v současnosti omezuje pouze na facebookové stránky (www.facebook.com/limnospol). Tyto snahy zatím narážejí na fakt, že pro podobný typ aktivit se nepodařilo doposud v rámci členské základny ani mimo ni najít vhodné personální zabezpečení.

Limnologické noviny (ISSN 1212-2920; reg. Ministerstva kultury pod č. E 10186) redigované V. Sacherovou jsou tradičním periodikem vydávaným společností a představují komunikační nástroj s přesahem směrem k širší odborné veřejnosti. Limnologické noviny vycházejí 4x ročně a v pdf formátu jsou k dispozici také na webových stránkách ČLS. Kromě formální agendy a medailonků významných členů jsou zde zveřejňovány především tématické odborné články a také informace o konání či průběhu tuzemských i zahraničních konferencí a setkání.

Zpráva o činnosti České limnologické společnosti za období 2018-2020

Odborná činnost

Česká limnologická společnost během uplynulého období zaštiťovala, spolupřádala či přímo organizovala celou řadu kurzů, seminářů a konferencí, např. XVI. a XVII. Rybářská a ichtyologická konference, každoroční Vodárenské biologie, konference Pitná voda a Fosfor – aktuální otázky a řešení, Setkání mladých limnologů, Určovací kurzy zooplanktonu a další. Členové společnosti prezentovali řadu příspěvků na výše uvedených i jiných akcích a účastnili se celé řady odborných diskusí. V únoru 2020 proběhl v Českých Budějovicích „Hejného seminář“, kde ČLS poprvé vystupovala jako spolupořadatel a odborná skupina Rybníky zde prezentovala deset příspěvků.

Za zmínku stojí také navázání užší spolupráce s Českou vědeckotechnickou vodohospodářskou společností (ČVTVHS), jejímž výsledkem bylo uspořádání diskuzního fóra „**Hospodaření s vodou v krajině**“ konaného v březnu 2019 na Novotného lávce v Praze. Hlavním cílem této akce, které se zúčastnilo 44 odborníků z obou společností, bylo vzájemně diskutovat o problematice vodního režimu krajiny, hospodaření se zdroji vody v povodí a hledání vhodných opatření k omezení následků hydrologických extrémů. Hlavním koordinátorem této aktivity byl za ČLS M. Rulík, za což mu patří velký dík. Výsledkem jednání bylo vydání společného prohlášení, viz níže.

Otevřené dopisy, společná prohlášení a odborná stanoviska

Jedním z výstupů XVIII. konference ČLS a SLS v roce 2018 bylo i sepsání **Otevřeného dopisu politikům a veřejnosti**. V něm ČLS, jako vědecká obec, vyjádřila své hluboké znepokojení nad dlouhodobě nepříznivým vývojem hospodaření s vodou v krajině a nedostatečností současných opatření, která jsou jen dílčí, zaměřená na jednotlivé krajinné prvky, ale krajině jako celku nepomáhají, mnohdy jsou dokonce i kontraproduktivní. Na Otevřený dopis reagovala média, např. hlavní večerní zpravodajská relace veřejnoprávní České televize, veřejnoprávní rozhlas (ČRo Plus, Radiožurnál), lokální media (televize i tisk), internetová media (DVTV) aj. Média nám tímto otevřela cestu k veřejnosti a mnozí naši členové se stali pro média odborníky, na které má smysl se obracet.

V roce 2019 jsme vydali **Společné prohlášení ČLS a ČVTVHS** na téma k hospodaření s vodou v krajině, ve kterém vodohospodáři i limnologové zdůrazňují nutnost komplexního přístupu k dané problematice a nastiňují priority jednotlivých opatření pro podporu zadržování vody v krajině a také ochranu před extrémními situacemi.

Zveřejnění studie proveditelnosti vodního koridoru **Dunaj-Odra-Labe** v roce 2019 a její schválení vládou v roce 2020 vyvolalo značné znepokojení u laické i odborné veřejnosti a ani ČLS nezůstala stranou. V červnu 2019 proběhlo na půdě Senátu ČR veřejné slyšení na téma „Potřebuje Česká republika vodní koridor Dunaj-Odra-Labe?“. Na slyšení vystoupili naši členové M. Rulík a J. Fuksa. V roce 2020 jsme společně s Českou společností pro ekologii vydali **Prohlášení odborných společností a akademických pracovišť k zahájení přípravy plavebního koridoru Dunaj-Odra-Labe** varující před nevratným poškozením krajiny a megalomanským rozhazováním prostředků v projektu DOL. Mezi signatáři byli dva rektori, 12 děkanů (včetně děkanů všech Přírodovědeckých fakult), 9 ředitelů ústavů Akademie věd, a desítky dalších vedoucích akademiků a odborníků napříč institucemi, společnostmi a odbornostmi.

ČLS se také jako jedna z devíti odborných společností sdružujících celkem více než 6 000 odborníků a zájemců o nejrůznější složky naší přírody připojila ke **Společnému prohlášení odborných společností k problematice ochrany jihomoravských luhů**, tzv.

Zpráva o činnosti České limnologické společnosti za období 2018-2020

Moravské Amazonie, ve kterém jsme poukázali na skutečnost, že ačkoli se jedná o jedny z přírodně nejbohatších lesů vlastněných státem, přesto jim stát nebyl dodnes schopen zajistit adekvátní ochranu a vidí v nich především jen zdroj dřeva.

V roce 2020 vešly ve známost plány Ministerstva průmyslu a obchodu na **vybudování soustavy důlních jezer** s jejich využitím k čerpání vody pro hydroenergetické využití. Protože se někteří členové ČLS dlouhodobě věnují výzkumu důlních jezer, nabídla ČLS spolupráci Palivový kombinát Ústí s.p. při realizaci studie proveditelnosti, zejména odborné posouzení ekologických rizik souvisejících s navrhovaným projektem. Tato nabídka byla ze strany zpracovatele odmítnuta s tím, že v této fázi úkolu není posouzení ekosystémových rizik součástí zadání, nicméně bude zahrnuto v následujících krocích poté, co budou identifikovány možné varianty technických řešení.

Velkou pozornost laické i odborná veřejnosti vzbudila i **havárie na řece Bečvě** ve Valašském Meziříčí v září 2020, při níž došlo ke kontaminaci řeky kyanidy s následným hromadným úhynem desítek tun ryb. I přesto, že na případ bylo uvaleno informační embargo ze strany vyšetřujících orgánů, několik místně a odborně příslušných členů společnosti se k případu mediálně vyjádřilo. O vypracování znaleckého posudku byl požádán člen ČLS J. Klicpera, jeho posudek však v čase zpracování výroční zprávy nebyl doposud zveřejněn. Texty výše uvedených prohlášení je možné nalést na webových stránkách společnosti v sekci Aktuality.

Mezinárodní spolupráce

Česká limnologická společnost je členem **EFFS (European Federation of Freshwater Sciences)**, která zastřešuje výzkum sladkovodních ekosystémů v celoevropském měřítku a sdružuje odborné společnosti z jednotlivých členských států. Ve dvouletém cyklu pořádá mezinárodní konference SEFS (Symposium of European Freshwater Federation). Jedenáctý ročník konference se uskutečnil v roce 2019 v Záhřebu a na interním zasedání byl přítomen J. Vrba jako národní reprezentant ČLS. Prezident EFFS A. Camacho zde představil nový akční záměr založený na vzniku několika pracovních skupin. Na jednání výboru ČLS dal J. Vrba svou funkci k dispozici a novým národním reprezentantem v EFFS se stal P. Znachor, druhým reprezentantem zůstává M. Rulík.

Na podporu mladých limnologů byla zřízena cena – **EFFS Award** – pro nejlepší doktorskou (Ph.D.) práci v oborech Freshwater Sciences. Za období 2017–2018 byli za ČLS nominovány práce M. Šmejkal „Ecology of top fish predators, European catfish and asp, with consequence to fish communities.“ a V. Grujič „Differential freshwater flagellate community response to bacterial prey with a focus on planktonic Betaproteobacteria“, které se však na medailových místech neumístily.

Motivací pro mladé limnology napříč Evropou je možnost zapojení se do mezinárodního projektu vyhlášeného EFFS, tzv. **„Collaborative European Freshwater Science Project for Young Researchers“** s cílem vytvořit synergické propojení, které by vedlo k novým poznatkům, podpořilo spolupráci mezi mladými evropskými limnology a nabídlo osobní zkušenosti při plánování, získávání financí a vedení společného mezinárodního vědeckého projektu. V druhém ročníku byl v roce 2018 vybrán projekt s názvem „Urban Algae“ (Ecological Status and the Perception of Ecosystem Services of Urban Ponds), do kterého se zapojilo se 31 týmů včetně zástupců ČLS.

V neposlední řadě se ČLS v roce 2020 připojila k mezinárodnímu prohlášení ke změně klimatu iniciované S. Bonarem (prezident American Fisheries Society). Prohlášení zdůrazňuje

Zpráva o činnosti České limnologické společnosti za období 2018-2020

vědecké poznatky o vlivu klimatických změn na vodní ekosystémy a zároveň navrhuje kroky založené na vědeckém poznání, které zamezí další degradaci těchto ekosystémů. Celé znění prohlášení „**Statement of World Aquatic Societies on Human-Caused Climate**“ je k dispozici na webových stránkách společnosti.

Za podpory EFFS se uskutečnil v Maďarsku v dubnu 2019 již šestý ročník konference „**Fresh Blood for Fresh Water**“ zaměřený na prezentaci výsledků studentů a začínajících vědeckých pracovníků. Na konferenci byli oceněni tři čeští studenti. A. Dostálová (PřF MU, Brno) získala cenu komise za druhou nejlepší přednášku s titulem „Are populations of *Gammarus fossarum* able to reflect stream drying?“, M. Poláková (PřF MU, Brno) obdržela cenu komise za nejlepší poster „The importance of the spatial heterogeneity for the structuring of macroinvertebrates in spring fens“ a D. Výravský (PřF MU, Brno) získal cenu účastníků za druhý nejlepší poster „Influence of environmental stability on microcrustean assemblages in Western Carpathian spring-fen“.

Propagace ČLS

Kromě výše uvedených výstupů probíhá propagace aktivit ČLS zejména formou individuálních vystoupení členů v ČLS v médiích na aktuální témata související s naplňováním cílů společnosti. V roce 2018 se uskutečnilo 15 mediálních výstupů, v roce 2019 jich bylo jedenáct a v roce 2020 dvanáct; celkově se na nich podílelo 14 našich členů.

SWOT analýza

Silné stránky:

- Členská základna s vysokým profesním kreditem ze širokého spektra odborných institucí s různým zaměřením
- Dobrá mediální prezentace a komunikace s veřejností
- Aktivní mezinárodní spolupráce
- Organizování odborných skupin a pořádání vzdělávacích akcí

Slabé stránky:

- Stárnoucí členská základna, nedostatek mladých členů a studentů
- Prezentaci společnosti v médiích a komunikaci s veřejností se věnuje jen úzká skupina členů
- Většina členů se aktivně nijak nepodílí na činnosti společnosti

Příležitosti:

- Velké množství mediálně zajímavých témat, např. koridor D-O-L, zadržování vody v krajině, kvalita vody, vodárenství, hospodaření na rybnících, management důlních jezer, nakládání s odpadními vodami apod.

Hrozby:

- Aktivita v rámci společnosti pro žádného z členů nepředstavuje hlavní činnost na plný pracovní úvazek, což je limitující pro tvorbu odborných stanovisek a vyjádření
- Veřejná prohlášení preferující dlouhodobě udržitelná a přírodě blízká řešení problémů mohou vyvolávat kontroverze ze strany orgánů státní správy a části veřejnosti, čímž se může podpořit vznik negativního obrazu společnosti